

Fra 1. juli
er
bladpengene
Kr. 4,00 pr. kvartal
Kr. 16,00 pr. år.

Nr. 21

Mandag 12. juni 1950

4. årg.

Sannheten om interneringen og frigivelsen av de norske tropper i Sverige.

Krigen var slutt og Londonregjeringen fant at våre menn måtte nytte høvet til å dra hjem til Norge. Soldatene ble utlevert til tyskerne hode for hode mot lojalitetsærklæring.

Signaturen lyver ikke

Fra Ulm i Vest-Tyskland fortelles følgende historie, som har sin egen moral. En bilfører ble av trafikketpolitiet ilagt mulkt, fordi han ikke hadde gyldig førerkort. Mannen nektet å betale, fordi det på hans førerkort stod «Gyldig til 15.2.46 eller til krigens slutt». Saken kom for retten og der hevdet bilføreren at kortet selvsagt var gyldig. «Jeg har ikke hørt noe om at det er sluttet fred og jeg kan derfor ikke skjønne annet enn at vi formelt befinner oss i krigstilstand». — Ingen kunne bevise det motsatte og saken ble henlagt. Mannens førerkort er fremdeles gyldig. Og krigstilstanden vedvarer. —

Vi forærer historien til våre hjemlige myndigheter, som fortsatt lever høyt på krigstilstanden med Tyskland og Japan — og alle oss andre, som har bevist for at krigen i Norge sluttet 10. juni 1940. Hvis de ikke vil tro oss, kan de bare henvende seg til Utenriksdepartementet, hvor dokumentene ligger og samler støv. Det er behørig lest av d'herre Nygaardsvold, Koht og Ljungberg, selv om de ikke vil være ved det idag.

Men signaturen lyver ikke.

Uortodokse tanker:

I tilfelle av et vepnet angrep

VED KGL. RESOLUSJON av 10. juni 1949 ble det gitt direktiver for militære befalingsmenn og militære sjefer ved vepnet angrep på Norge. I disse direktiver heter det bl. a. at militære befalingsmenn uten videre skal gjøre motstand mot et vepnet angrep med alle midler som står til rådighet og sette all kraft inn på forsvaret i løpet av kortest mulig tid. Stortingets protokollkomite har avgitt en innstilling om regjeringsprotokollene og kommer her også inn på denne kgl. resolusjon. Komiteen finner at saken bør bringes frem i Odelstinget, idet man også bør ha klare og konsise bestemmelser om hvordan krigsmakten skal forholde seg i de tilfelle hvor den politiske ledelse i vårt land plutselig settes ut av funksjon ved et fiendtlig lands inngripen. Komiteen er enig i de direktiver som er gitt, men vil uttale at det bør overveies om tilsvarende direktiver også bør utarbeides for andre grener av statsadministrasjonen, kringkastingen, transportvesenet, Norges Bank osv.

NÅR MAN HAR OPPLEVET EN INVASJON med påfølgende okkupasjon og har sett hvilket kaos det er oppstått i folks tankegang og handlinger såvel under som etter krigen, forekommer det en at det også bør utarbeides klare og konsise direktiver for sivilbefolkningen i tilfelle av et vepnet angrep. Det kan selvsagt innvendes at man har Haag-konvensjonen å rette seg etter. Men for det første er Haag-konvensjonen et temmelig ukjent begrep for svært mange i vårt land og for det annet har det vist seg at Haag-konvensjonen har fått en noe varierende fortolkning under og etter krigen i vårt land. Det het seg under okkupasjonen at man kunne drive handel med og utføre arbeider for okkupasjonsmakten. — Etterpå er folk blitt straffet for det, tildels av de samme jurister som avgav uttalelser om at det var helt i sin orden å drive handel med okkupanten. Slike kaotiske forhold vil vi ikke risikere mer. Vi vil ikke oppleve en gang til at en eller annen professor Bache-Wiig setter igang produksjonen av krigsmateriell ved våre våpenfabrikker til fordel for Sovjet-Samveldet, hvoretter det etterpå skal hete seg at dette var i sin skjønneste orden. Dette sies ikke for å injurere professoren. Han mente sikkert at han gjorde det som var riktig når han satte igang produksjonen ved våre militære bedrifter til fordel for tyskerne. Han er jo heller ikke blitt straffet for det, så den saken må være i orden. Men vi må tenke på fremtiden.

(Forts. side 4)

Landsvikspolitiet i Oslo arre-

Internerings-
staben
Filipstad

Filipstad 9/7 1940 kl. 1400.

O r d e r:

254. Kokkpersonalen i Hellefjord tillerkennes en extra gottgjørelse av 10 kr. per man for tiden etter den 1. juni.

255. Kokkpersonalen ved Folkeskolen, Filipstad, tillerkennes en extra gottgjørelse av 5 kr. per man.

256. Bøker utlånte i Filipstads Bibliotek, skole återkannes senest den 10/7 før kl. 1600.

257. Føljetrupp for transportar.

a) Filipstad.

1) Befalingsføre for 1. transporten Ryttdetare Klingspøt.

2) Føljetrupp utgår från Filipstad den 11/7 till Kornsjö med 1 furir + 10 man

" 15/7 " Charlottenberg med 1 furir + 6 man

" " " Rikagränsen " 1 man

" 16/7 " Kornsjö " 1 furir + 8 man

" 17/7 " " " " 10 "

b) Från övriga interneringsläger utgår följetrupp i enlighet med ovanstående efter resp kommandantens bestämmande.

c) Spel medföljer i mån av tillgång vid de större transporterna.

258. De order samt bestämmelser för intagning av materiel enligt resp interneringskommandantens bestämmande

259. Paket och järnvägsförhållanden från internerad personal till Norge bör i möjligaste mån undvikas i samband med hemtransporten

260. Avskrift av meddelande från Kgl. Norsk Legasjon, Stockholm, till Förevarsstabens Interne. Inrådetalj.

" Sammandrag av norska officerer.

" Den norske regering har meddelt som sin oppfatning, at i Sverige internerte norske uløst og utkrævet befal og soldater bør nytte høvet.

" (Samlingspunkt) til å kunne tilbake til Norge når interneringen blir hevet.

" Det instituerte befal stilles også fritt, men dette spørsmål må ses i

" forbindelse med de betingelser som måtte bli stillet av de tyske myndig-

" heder.

" Tilfirtakelsen vil være takknøilic for at ovenstående kan bli

" meddelt i norske internererte.

" Arbeidsgat

259. Pakket och järnvägsförändelser från internerna till Norge bör i möjligaste mån undvikas i samband med hemtransporten

260. Stiftelsen för Österns Interner, Kgl. Norsk Legasjon, Stockholm, till Föresvarestabens Interne. Inrättad 1.1.46.

Utsändning av norska officerer.

Den norske regering har meddelat sin uppfattning, att i Sverige internert norsk ulant og utskrevet befall og soldater bør nytte høvet (muligheten) til å komme tilbake til Norge når Interneringen blir hevet. Det i stillings befall stilles også fritt, men dette spørsmål må ses i forbindelse med de betingelser som måtte bli stillet av de tyske myndigheter.

Illikert ønsken vil være takknemlig for et ovenstående kan bli meddelt i norske internerte.

Arbeidsgat
u/ C. Strugetad

261. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

262. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

263. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

264. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

265. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

266. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

267. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

268. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

269. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

270. I forbindelse med den som ikke ønske å reise tilbake til Norge. Arbeidsgat u/ C. Strugetad

Dagsordren fra Interneringsstaben i Filipstad med London-regjeringens meddelelse om at soldatene burde reise hjem.

TI AR ER NA GATT siden 1. divisjons styrker gikk over grensen til Sverige og ble internert der overanstemmende med krigens regler. Men ennå er det ikke kommet noen framstilling av, hva det virkelig skjedde bortsett fra Undersøkelseskommisjonens høyst mangelfulle beretning. Vi skal derfor forsøke å løfte litt på sløret, tiltross for at det ikke foreligger tilstrekkelige dokumenter til å kunne si den hele og fulle sannhet. Det skulle være i norsk interesse å bringe hel klarhet i dette forhold, og vi mener at offentligheten også har krav på dette, men likegyldigheten synes å være parret med myndighetenes interesse av at dette fortsatt må bli skjult. Like som kapitulasjonsavtalen hører til de dokumenter, som ikke skal omtales, skal heller ikke tilbakevendelsen av 1. divisjons styrker, da krigen var slutt for alvor utførlig omtales, da det slår bene under London-regjeringens og den i dag herskende klasses påstand om at kampen fortsatte og at dermed alle NS-folk er skyldig i landssvik.

På grunnlag av de ennå mangelfulle dokumenter

skal vi allikevel forsøke å gi en sammenhengende framstilling av det som skjedde. Da 1. divisjon under general Eriksen gikk over grensen, ble den internert på behørig måte i Filipstad. Allerede 31. mai kom den første antydning om frigivelse, idet det i et ordrepunkt til divisjonen sies, at vilkår er blitt stillet fra den norske regjering. I undersøkelseskommisjonens beretning (senere i denne framstilling benevnt UK), sies det, at snart etter regjeringens ankomst til England reiste det seg spørsmål om, hva det skulle gjøres med de styrker, som var internert i Sverige. Særlig gjaldt det styrker av 1. divisjon. General Fleischer fremholdt for regjeringen, at divisjonen ikke burde demobiliseres og at i allefall garni-

sonerende officerer burde holdes tilbake og bringes over til England. Så sier UK: «Regjeringen hadde naturligvis ikke frie hender i dette spørsmål. De internerte måtte enten reise tilbake til Norge eller forbli i Sverige. Forhandlingene om slutt på interneringen foregikk mellom den svenske regjering og de tyske myndigheter, men den norske regjering ble ikke holdt underrettet om disse forhandlingers gang.»

Allerede disse bemerkninger er illustrerende

og UK's mangelfulle dokumentasjon trenger derfor atskillige supplement: Vi vet at frigivelsen — fordi krigen faktisk var slutt og at dette var anerkjent av Sverige — måtte behandles for samtlige styrker av norske, svenske og tyske myndigheter.

Dette framgår av en dagsordre allerede 15. juni 1940. Så begynte det å gå litt hurtigere. 19. juni 1940 ble det fastslått at alt som angikk frigivelsen av de norske styrker måtte gå gjennom Interneringsstaben. Så kom det fra den norske militærattasje i Stockholm en innskjerpselse av æresordet, det som senere av den brukne geværs regjering ble satt tilside som noe den helt uvedkommende. Det skal finnes en skrivelse om dette datert 27. juni 1940. Dagen etter, sier UK, telegraferte legasjonen i London til legasjonen i Stockholm en melding fra Forsvarsdepartementet (her er det tale om den rømte regjeringens forsvarsminister) som gikk ut på at bortsett fra den folkerettslige side, f. eks. om interneringen var opphørt, ville det være heldig om krigsskoleut-

Fort. side 4

... hvor dokumentene ligger og samler støv. Det er behørig lest av d'herre Nygaardsvold, Koht og Ljungberg, selv om de ikke vil være ved det idag. Men signaturen lyver ikke.

setter igang produksjonen av krigsmaterien ved våre væpnerfabriker til fordel for Sovjet-Samveldet, hvorefter det etterpå skal hete seg at dette var i sin skjønneste orden. Dette sies ikke for å injuriere professoren. Han mente sikkert at han gjorde det som var riktig når han satte igang produksjonen ved våre militære bedrifter til fordel for tyskerne. Han er jo heller ikke blitt straffet for det, så den saken må være i orden. Men vi må tenke på fremtiden. (Forts. side 4)

Landsvikspolitiet i Oslo arrestererte NS-barn i 1946

Barna truet til å tilstå ting de ikke hadde gjort. Ble satt i selle på Viktoria Terrasse og utsatt for nattlig forhør. En mor retter anklage mot de som tillot slik behandling av barn

I mars 1946 foregikk en omfattende arrestasjon av NS barn. Min sønn ble 15. mars kl. 13 arrestert idet han skulle gå inn skoleporten. En bil med landsvikpolitiet og en 17 års frontkjemper som provokatør til å utpeke min sønn ventet utenfor skolen. Var det nødvendig å gripe inn og forstyrre skoleundervisningen? Den 31. mars 1946 kl. 22 ble gutten arrestert igjen og under-

kastet åndelig 3. grads forhør. Han ble truet til å tilstå ting han ikke hadde gjort, truet på det gemeneste, at han skulle bli ført til Møllergt. 19, jagd ut av skolen, sendt til Bastø og skulle ikke komme hjem til far og mor mer. For riktig å sette hardt på: «Du skal ikke få komme hjem til den nazimamma din mer, så du har å tilstå med det samme.» — Jeg var selv tilstede under forhøret og gjorde disse folk opp-

merksom på at de brukte åndelig 3. grads forhør. Jeg bemerket at gutten måtte heller bli ført til Møllergt. 19 enn tilstå ting han ikke hadde gjort av frykt for truselen. Jeg måtte forlate rommet, og gutten ble ført til Viktoria Terrasse isteden.

Om natten kom en mann fra landsvikavdelingen inn i sellen, vekket gutten og ville ha ham til å tilstå. Nattlig forhør, gutten var ikke 15 år. Hele den neste dag var han i forhør uten stans. Jeg ringte ned til landsvikavdelingen kl. 10 neste dag (altså 1. april) og ringte hver annen time hele dagen, og hver gang fikk jeg det svar at gutten satt i forhør. Da jeg forlot gutten aftenen forut ble kamerater hentet.

Jeg kan fortelle om et tilfelle hvor en gutt ble
Fort. side 4

Fra det konstituerende møte i 8. Mai A.s

Erling Okkenhaug, Trondheim formann i det nye selskap

Konstituerende generalforsamling i 8. Mai A.s holdtes i Trondheim lørdag 3. juni. Møtet ble ledet av redaktør Nils Vikdal. Ifølge innbydernes redegjørelse viste det seg at den tegnede aksjekapital var på 51,000 kroner. Det ble besluttet å gå til stiftelse av selskapet. Videre ble de i aksjeloven påbudte saker behandlet.

SOM STYRE BLE VALGT:
Agent Erling Okkenhaug, Trondheim
Bonde Bjørn Rokseth, Frostø
Redaktør Arvid B. Arntsen, Kr.sund.
Bonde Anders Skogstad, Spangdal
Bonde Per Lie, Kapp.

PERSONLIGE VARAMENN:
P. M. Eldem, Hegra
Fabrikketer E. Grill Fasting, Hedmark
Kund mag. N. R. Fløttre, Oslo
Kjæpmann Lockert, Vesterålen
Bonde Ellw. Følstad, Støren

Til formann i styret ble valgt agent Erling Okkenhaug, Trondheim. Etter at de på dagsordenen oppsatte saker var behandlet møttes deltakerne til en liten selskapselig sammenkomst. Formannen i det nye selskap, herr Okkenhaug ønsket velkommen, og han uttalte sin glede over den vilje til kamp for vår rettferdige sak som hadde synt seg å være tilstede i fullt monn hos alle. I velvalgte ord rettet han en varm takk til redaktør Vikdal, som nå på grunn av andre gjøremål hadde sluttet som redaktør. Denne takk ble understreket ved at samtlige deltakere reiste seg og hyldet Vikdal for hans store banebrytende arbeide. Vikdal takket for den tillit og forståelse han var blitt vist i sitt

arbeide, og han gikk ut fra at arbeidet ville fortsette til vi hadde vunnet og atter kommet inn i rettferdige samfunnsforhold. Kaptein Hroar Hovden kom i sin tale inn på de viktigste spørsmål Forbundet arbeidet med. — Etter denne oversikt han kom med, har en god grunn til å være tilfreds med det som allerede er gjort. Til slutt takket redaktør Johannes Knudsen for det arbeide som våre tilhengere hadde gjort for «8. Mai», og i sin tale førte herr Knudsen oss ut over dagens arbeid og inn i de store fremtidsoppgaver hvorav allerede en del ligger og venter på å bli løst.

Generalstabsjef oberst Hatledal krevte mobilisering alt 5. april 1940

Men Generalstabens fortvilte anstrengelser ble

IGNORERT AV DEN ANSVARLIGE REGJERING

Visto Nygårdsvolds regjering 5. april om Vestmaktens planer med Norge?

Turde ikke regjeringen mobilisere av frykt for å komme i kamp med engelske og franske invasjonstyrker?

Av Odd Fossum

I denne artikkel kommer LO's tidligere formann Odd Fossum med nye og oppsiktsvekkende opplysninger fra de kritiske dager i 1940.

Etter disse opplysninger og hva vi nå vet om de engelske og franske forberedelser til okkupasjonen av Norge, er det all grunn til å spørre: Var Nygårdsvolds regjering allerede 5. april 1940 vitende om vestmaktens planer? Turde ikke Nygårdsvolds regjering mobilisere av frykt for å komme i kamp med engelske og franske invasjonstyrker? Satt regjeringen bare rolig og håpet på at England skulle komme først?

Bladet «Østlendingen» forteller at kongebautaen i Elverum nærmer seg fullførelsen og kan ventes avduket den 11. juni i år. Den skal stå der og minne etterslekten om det kongelige nei tyskerne møtte på Elverum da forhandlingslinjen ble brutt og konge og regjering tok fatt på den sagnomsuste etappe Elverum—London—Oslo.

Dette minner meg om et annet kongelig nei, et nei som fikk langt større betydning for land og folk gjennom mange skjebnetunge år enn det oppreklamerte nei på Elverum. I historiens dom vil det også komme til å veie meget tyngre — uten bauta.

Under krigsfangenskapet på Grini i mai 1940 fortalte oberst Hatledal viktige ting som ikke ble tatt med i hans vitneforklaring i Quisling-saken. De er heller ikke på annen måte kommet offentligheten til kunnskap. Etter hva obersten har fortalt medfanger og offisersvenner, gjorde han den 5. april 1940 på Generalstabens vegne fortvilte forsøk på å vekke en sovende regjering. — Han oppsøkte regjeringen Nygårdsvold og anmodet den så innstendig som mulig om å sende ut mobiliseringsordre snarest.

riksminister Koht — som vitnerlig satt inne med de beste og mest alarmerende opplysninger — hadde den trygt sovendes intetanende måte å vurdere på. — Dessuten var regjeringmenn sterkt opptatt av komitemøter og budsjett-tanker, — hvorfor Generalstabens representant ble høflig men bestemt avvist.

Den fedrelandssinnede oberst Hatledal som både følte og forstod situasjonens alvor, kunne dog ikke slå seg til ro med regjeringens sovemiddel: — «Me stend på nøytralitetens trygge grunn!» (Som f. eks. under Altmarksaffæren i Jøssinghavn.) — Obersten søkte derfor pliktskyldigst audiens hos sin høyeste militære sjef, H. M. Kongen. Under denne audiens bad han kongen påvirke sitt høye råd, slik at mobiliseringsordre kunne bli sendt ut snarest mulig, — tiden var jo etter alle solemerker å dømme meget knapp. Men i likhet med de tyske forhandlere på Elverum, ble også Generalstabens representant møtt med et kongelig nei.

På dette avgjørende punkt var det altså ingen meningsforskjell mellom konge og regjering.

Her bør det tilføyes at utanriksministeren — i tillegg til de alar-

stehåndsopplysninger fra Tyskland. En landskjent representant for norsk skipsfart hadde vært i Berlin i et meget viktig oppdrag som det lyktes ham i bringe i havn til stor fordel for norske interesser. Under heimfarten møtte han herr Koht i København og avtalte konferanse med ham under jernbanereisen gjennom Sverige. Utenriksministeren fikk da de aller mest alarmerende førstehåndsmeldinger om hva som var i gjære i Tyskland overfor de nordiske land. Han ble meget tydelig og meget inntrengende rådet til å mobilisere så effektivt og så omfattende som bare mulig, da rederen anså full mobilisering hurtigst mulig som siste og eneste sjanse for Norge til å bevare freden.

Hvordan den sjølkloke Koht reagerte, vet nå alle. Norge fikk betale og de forhåndenværende syndebukker fikk skylden —

Dersom utenriksministeren hadde gitt sin konge, regjering og storting sanne og fullstendige opplysninger istedetfor halvkvadet vise, må en kunne regne med at det ville blitt reagert noenlunde forstandsmessig. Istedetfor et kongelig nei til oberst Hatledal den 5. april, ville det ventelig blitt et håndfast ja. Og noe kongelig nei på Elverum ville det ikke blitt behov for.

Det er forståelig at en nå etterpå søker å lege samvittighetens åpne sår med bautaer og pompøse betraktninger i tale og skrift. I sannhetens navn kan en dog ikke frafalle den moralske rett og plikt til å helle denne malurt i maktavernes beger. Det er all-

Landsforrædere

Moskva radio sendte den 17. mai kl. 21 ut en politisk kommentar til det norske folk på norsk. «Alle norske stortingsmenn er landsforrædere» het det i kommentaren «i og med at de i strid med det fredselkende og arbeidende norske folks syn og interesser har bundet landet sitt — Norge — til den amerikanskledede krigshisserblokk mot andre fredselskende nasjoner, og gjort landet til et økonomisk og politisk vestalliert underbruke».

Det er kanskje ikke så dumt å ofre denne russiske pastand en smule ettertanke

Og de gode og nasjonale norske stortingsmenn har visstnok all grunn til å holde seg reiseklar i det tilfelle, at noen av herr Stalins drabanter skulle finne på å ta seg en promenadetur på Karl Johan.

dersom en velter skylden over på andre for å tilvende seg selv ufortjent ære istedetfor riksrett, da kan dette først tilgis når det erkjennes og de fryktelige følger det har fått tas opp til samvittighetsfull revisjon.

De som da blir stående igjen med palmegreiner i hendene bør kanskje få sin bauta. Deres antall blir visst ikke større enn at det skulle være overkommelig. Inntil videre bør en stille seg avventende.

Og det er uforklarlig at våre «krigførende» har valgt dagen etter kapulasjonsavtalen til avduking av denne kongebautaen! Er det for å demonstrere at en fremdeles ikke kan huske å ha sett den avtalen som likesom danner grunnlaget for den Nygårdsvoldske «krigføring».

Er det tillatt å spørre om kongen holdes ordentlig underrettet eller om også han føres bak lyset av opportune grunner?

«Patriotisme og landssvik».

Salgsretten for 2net opplag, 10,490 eksp., er overlatt

Dagspressen om dr. juris Gustav Smedals bok

I «Månenes Amtstidende» skriver H. D. om Dr. juris Gustav Smedals bok, «Patriotisme—Landssvik». «Den kjente jurist og Grenlands-kjemper, dr. Gustav Smedal retter i denne boken et angrep på visse deler av rettsoppgjøret i Norge etter krigen. Hans angrep kan umulig unnlate å gjøre virkning. Det er en vitenskapsmann som legger frem sine resultater i denne boken, og det gjør at den ikke er så lett å overse i det lange løp.

I første del av sin bok gjengir dr. Smedals bok gjelder «Oppgjøret». — hvor han belyser mange interessante ting til bedømmelse av den tid.

Den annen, og betydeligste del av Smedals bok gjelder «Oppgjøret». — Det er en hård og flengende kritikk av Landsvikanordningen og av behandlingen i det hele tatt av de passive NS-medlemmer.

Dr. Smedals sterke dokumentasjon er overvelende i sitt omfang. Hans bok bør leses av ikke bare enhver jurist, men av enhver som for ettertiden vil kreve å ha et standpunkt i disse saker, et standpunkt som de vil bry andre med å høre.

Dr. Smedals syn som han langt fra er alene om, er at hele Landsvikanordningen er grunnlovstridig, dens ubillighet må nærmest betegnes som obskur. Den er i strid med norsk grunnlov og lov. Det er høvet at den skulle innføre mildere straffebestemmelser, og derfor være en slags amnestilov i forhold til strl. § 86. — Dr. Smedal påpeker punkt for punkt hvorledes Landssvikanordningen i virkeligheten er en utvidelse og stramning av straffen i strl. § 86. For det første er de subjektive krav til straffebetingelsene praktisk tatt blitt opphevet. Videre er det innført en rekke nye straffer av økonomisk art på forskjellig måte, og som er ukjent av straffeloven. Dette for bare å nevne et par av hovedpunktene.

Det er to meget viktige dommer av Høyesterett dr. Smedal meget inngående behandler. Den første er en dom i 1945 hvor passivt medlemskap i NS med 7 mot 4 st. i Høyesterett ble dømt straffbart etter strl. § 86. Ingen nektern, moden og uhildet jurist vil idag nekte at de 4 hadde rett. Men tusener er dømt i henhold til denne dommen».

Mitt annet jeg

En fremragende offiser som deltok på Østfronten i kamp mot bolsjevismen ble «belønnet» med 7 års fengsel, da han kom hjem. Han var ikke medlem av NS, men fant det som sin plikt å gjøre hva han evnet for å holde bolsjevikene på avstand så de ikke fikk anledning til også å anfalle Norge som de anfalt Finland. På Hebu skrev han i arresten nedestående linjer som «8. Mai» har fått anledning til å gjengi.

Fra Norge deltok 9 tusen fedre-

landssinnede menn som var rede til å ofre alt for at vi her hjemme skulle kunne leve videre. 700 av disse tapre, unge menn måtte ofre livet og de som kom tilbake vet vi fikk lange fengselsstraffer for sin innsats. Det har nå demret for USA. Nå forstår man at de var på fell side dengang, men det vil koste milliarder av dollar og mange menneskeliv for å opprette skaden! Når vil resten av det norske folk forstå sitt feltritt, og når vil de gi våre frønlige kampere full og hel oppretning med erstatning?

Antibolsjevik.

Du kan stene, håne, krumme min rygg —
Når det gjelder min tro og min ære
du rokker meg ikke, jeg står der trygg,
selv på knærne — om det så skal være.

Du kan pine, plage, piske min kropp —
men selv såret med nedbøyet nakke
i kamp for sannhet jeg aldri gir opp,
med din dom tar jeg/ ikke tiltakke.

Du kan trampe, trække, knuge mitt bryst.
Når om livslyst og livskraft det gjelder,
det nytter ikke — hjertens lyst
jeg kvitterer med slag, som deg feller.

Du kan baste, binde, sette meg inn —
men du vil ikke finne det fengsel
som fanger mitt stolte, fribårne sinn
Det bryter med letthet hvert stengsel.

Redaktør
Arvid E. Arntsen

Føretningsfører
Per Kvandbe

Kontor: Fløyveien 25, Kristiansund N, Telefon 1380
Abonnementpris kr. 10,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

REFLEKSJONER

I SIN INNSTILLING OM KOMMUNENS ØKONOMISKE stilling i 1946-49 sier stortingets kommunalkomite, at det har vært en stadig tendens til å pålegges kommunens nye faste utgifter. Denne utvikling er betenkelig, fordi man etter hvert må regne med at økningen i skatteinntekter vil stoppe opp. De oppgaver som er lagt frem viser at de mest vanskeligstilte kommuner også har den strengeste beskatning og det fører til skatteflukt.

Ja, vi har i den siste tid vært vitne til, at man i flere kommuner begynner å tenke tilbake til den tid, da NS-ordførerne styrte kommunene og brakte dem økonomisk på fote i en ellers vanskelig tid.

Dette har ført til at man i enkelte bygder begynner å nærme seg de forskutte og parlamentarer om at de må overta ledelsen igjen ved første anledning. Svaret er nok så kontant: Først hel oppreisning for alle de politiske dømt, så kan vi tales ved. — For det går an å gjenreise kommunens økonomiske stilling, bare det blir en fast hånd om hele stelet.

Det er i kommunene som i forretningslivet: En må ha ansvaret, så går det bra. Men kan ikke dette også forenes med det så oppskrytte demokrati, hvor de mange kokkene har laget istand et eneste stort pengesøl? Vi spør, fordi det snart begynner å haste.

FRA EN REPLIKK AV DR. SCHARFFENBERG MOT DIREKTØR FRANK I «Morgenbladet» 26/5 1950 gjengir vi: «En klok mann kan føle det som sin plikt å opponere mot en dum regjering og det endog under en krig, men han må naturligvis være forberedt på følgene hvis han taper. Den seirende parts feilvurderinger blir tilgitt og dekket over, den tapende parts feilvurderinger blir straffet, men seir eller tap avgjør ikke hvem der har rett (i helere forstand). Den systematiske historieforkalsking synkverver almenhetens omdømme».

Ja, er det igrunnen noe mer å si?

FN.s MENNESKERETTIGHETS-KOMMISSJON har nå etter to måneders besværlig arbeid avsluttet første utkast til en konvensjon. Men det later til at ikke alt er som det burde være. Hvis man setter ingene på spissen, betyr utkastet at USA og andre forbundsstater ikke behøver å rette seg etter konvensjonen, mens kontrahenter som ikke er forbundsstater må oppfylle den til siste paragraf.

Det heter nemlig i konvensjonen at

være pliktig til å overholde konvensjonen, dersom det undertegner den. Utkastet inneholder også andre åpenbare svakheter. Det bestemmes således at kun stater kan klage andre stater for brudd på konvensjonen, mens enkeltpersoner eller uoffisielle sammenslutninger ikke kan klage over sin egen stat. Den danske delegerte i kommisjonen, professor Max Sørensen fra Aarhus bakjempet utkastet meget energisk, ikke minst av hensyn til det danske mindretall i Sydslesvig, men han fikk ikke medhold. Og de som hadde håpet på at konvensjonen skulle kunne verge et innenlandsk mindretall mot overgrep, må nok slå den tannen ut. Vi har således ikke noe å håpe av konvensjonen i denne omgang.

EN LONDONBORGERS må betenke seg to ganger før han begir seg ut på gatene i visse distrikter av byen, så en delegat ved den faglige sentralorganisasjons årsmøte i Nottingham foreleden.

Han fortalte, at i visse deler av London roper befolkningen «Sieg Heil» så snart en jøde viser seg. Flere jødiske ungdomsklubber har måttet organisere konvoier, når de begav seg hjem fra møter og mange jøder tør nesten ikke vise seg på gaten.

Årsmøtet uttalte sin uro over at raschattet i den senere tid er vokset og besluttet å oppfordre LO til å kreve kraftige motforanstaltninger fra regjeringens side. Slik er det altså i England, men hadde det vært i Tyskland eller et annet land skulle man ha fått høre hyl om nazisme og liknende.

DEN TIDLIGERE DANSKE FINANSMINISTER THORKIL KRISTENSEN har i en tale i Vest-Jylland kommet med noen bemerkelsesverdige uttalelser om forholdet øst-vest. Den amerikanske propaganda er etterhånden nådd opp i den samme høyde som den russiske. Det er farlig, som det går, og det kan ikke være tvil om, at den kalde krig vil stige i temperatur og bli til en varm krig, hvis ikke en avspenning kan fremkalles.

Vesten har også sin del av skylden, sa Kristensen, og overfor meg har en kjent amerikaner uttalt, at man i USA simpelthen er nødt til å holde befolkningen opphisset gjennom propaganda for å få senatet til å bevilge de enorme summer som USA bruker på dette område.

Er det under disse omstendigheter noe å si på, at den russiske propa-

«En farlig feilvurdering av forbrytelsen landssvik»

STOPP TYVEN

Av direktør H. Eggum

Den 8. mai leste jeg en artikkel i Morgenbladet underskrevet Paul Frank.

Det falt meg med en gang inn hva sjefen for milorg. i Stavanger, høyesterettsadvokat Kluge skrev som en slags konklusjon i sin bok: «Holder vi mål.» «Jo iverigere løsen går mot NS-folk dess lenger går de fri de som virkelig var skyld i den 9. april.»

Herr Frank vil kanskje få det til at det var NS som fikk den engelske marineattasje til å narre Nygårdsvold Koth og Ljungberg til ikke å mobilisere og ikke legge ut miner?

Kanskje det også var NS som hadde fått narret de samme herrer til å benekte at de hadde sett kapitulasjonsbetingelsene, tross de med sine initialer hadde underskrevet på selve dokumentet?

Kanskje det også var NS som i april dagene fikk beordret 15 busser med tyske soldater mot de norske styrker på Ringerike? Spør den stortingsmann som var tyskerne behjelpelig med dette om han var NS-mann.

Var det kanskje NS som beordret 200 arbeidere til Fornebu for å opp-

arbeide flyplassen for tyskerne? Det var mange NS-folk som kjempet mot tyskerne på Ringerike den gang, men det teller vel ikke? Men det burde vel kanskje telle at det var mange gode nordmenn som måtte bite i gresset for mannskapet fra disse busser og fly?

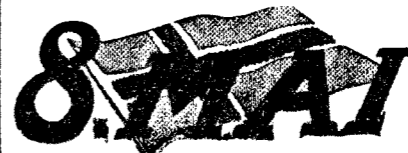
NS-folkene fikk skylden for Fældt-mannmordet. De fikk også skylden for bankmordene og kassaroveriene, de fikk skylden for våpentyveriene og mordet på vaktmannen, ja til og med i Stortinget ble det uttalt at det var antakelig NS-ramp som drev tyveskyting av ren på Finnmarkvidda. Heldigvis ble det oppdaget hvem det var, og så vidt jeg husker ble all denne «NS-rampen» frikjent.

Det passer nok ikke herr Frank å nevne noe om dette. Heller ikke noe om de 200 000 tyskarbeidere. Det måtte da minst være NS disse arbeiderne som ville arbeide på tyske festningsanlegg og bunkers, flyplasser og ammunisjonsfabrikker? Hvordan med Aula-brannen? som bevirket at så mange norske studenter ble deportert til Tyskland, hvor mange døde.

Herr Frank nevner at det er kommet til en mentalitetsforandring som reduserer rettsoppgjøret. Nei, herr Frank. Når det først skal være et oppgjør så må alt tas med — fra først til sist. I rettsstaten Norge er det jo så at alle skal være like for loven.

Herr Frank nevner ikke noe om at det var landssvik og forræderi å komme med forslag om å avsette kongen. Det var nemlig ikke NS-folk NS-folkene må bare brukes til syndebukker for å skjule og for å trekke de virkelige landssvikerne ut av søkelyset. Berggrav — beveget med sin «dobbelte bunn» og «Folkedommen over NS», er med og roper stopp tyven. Skal det ikke være bistand til fienden at Berggravs sønn var stortrepreneur og bygget flyplass m. m.? — Nei man skal nok bare fortsette va og rope: «stopp tyven».

Herr Frank synes det er nedslående at det er aviser som åpner sine spalter for nedrakking av rettsopp- og løpe etter Langelands Gamle Olgjøret. — Tenk det Hedda. — Folk som professor Scheie, Martha Steinsvik, Scharffenberg, milorg-sjefen Langeland og Kluge, samt en hel del av våre mest fremtredende jurister, til og med en del motige prester m.

Utgiverne av vårt blad har besluttet å forhøye abonnementsprisen til kr. 4.— pr. kvartal — kr. 16.— pr. år. Forhøyelsen gjelder fra 1. juli, da det nye kvartal begynner.

5. kolonnene og dekorasjonene

En spøkefugl i det danske blad «Information» har foreslått følgende paragraf inntatt i loven om 5te kolonne:

«Straffen for landsforræderi varierer fra livsvarigt fængsel til de højeste æresbevisninger såsom ordensdekorasjoner eller tildeling af høje poster i samfundet, alt efter, om landsforræderiet er begået til fordel for den tabende eller sejrende magt i kommende krige». Vi opptar forslaget også for

Sannheten om interneringen —

(Forts. fra side 1)

dannede offiserer under 45 år kunne komme over til leir i Skotland for å gjøre tjeneste som instruktører. Det samme gjaldt flygere. Befal forøvrig, som for størstedelen var vernepliktige, og utskrevet befal med sivilt yrke, ville vel kunne stilles fritt med hensyn til å reise hjem. Legasjonen i London ba om forslag angående befal som ikke var nevnt ovenfor, altså befal som ikke kunne eller ville reise hjem til Norge, og ba om tilnærmedesvis oppgave over antall av dette befal. — 3. juli 1940 telegraferte den norske legasjon i London til legasjonen i Stockholm en melding fra Forsvarsdepartementet sålydende:

«Dette er regjeringens standpunkt: Vi vet her intet om i hvilken utstrekning og hvor lenge interneringen opprettholdes av Sverige. Hvis de internerte soldater får anledning å reise tilbake til Norge, bør de nytte dette høvet. Det har ingen betydning under de nåværende politiske forhold å holde de gående i Sverige 4—5000 norske soldater. Hvis vi kommer tilbake til Norge med troper bør vi ha med oss bevegning til ny oppsetting. Da vil sikkert folk straks kunne oppbys.»

Den svenske regjering fikk så meddelelse om at London regjeringen ikke hadde noe å innvende mot frigivelsen av de internerte under forutsetning av at det fra tysk side ikke ble stillet noen betingelse for frigivelsen. Dog måtte det tas forbehold overfor dem, som ikke ønsket å bli frigitt. Legasjonen meddelte også til det svenske utenriksdepartement at interneringen etter folkeretten ikke kunne bringes til opphør før fredsslutningen uten samtykke av den norske regjering.

Så kommer endel opplysninger som ikke er nevnt i UK's redegjørelse: 8. juli 1940 ble det i Sverige tatt beslutning om interneringens opphevelse. Det var da klart for den svenske regjering at krigen var definitivt slutt for Norges vedkommende i henhold til internasjonalt rett: Internerte skal bli til krigen slutt. Det ble

nerste soldater i Sverige til Norge foregikk 24. juli. Det var ifølge UK ialt 1100—4200 internerte. De ble ved innreisen til Norge avkrevet lojalitetserklæring av tyskerne. Da den norske legasjon beklaget dette overfor svenskene, fikk den det svar at svenskene ikke befattet seg med saken etter interneringens opphør.

Dette er altså historien i korte trekk

Svenskene fastslo at krigen i Norge var slutt og handlet overensstemmende med dette uten at det ble nedlagt noen protest, og vi som var hjemme, delte denne oppfatning og handlet deretter. Senere da krigslykken vendte seg for tyskerne, fikk pipen en annen lyd, og da var æresord lojalitetserklæringer intet verd. På den bakgrunn må man også se de motforanstaltninger som tyskerne tok, men det er en annen historie som ikke vedkommer oss i denne forbindelse. — Hva vi undres over, er at UK ikke har beskjeftiget seg med dette mer grundig og at den ikke med et ord nevner den sørgelige kapitulasjon i Britannia Hotell i Trondheim, den som fikk titusen av strevsomme borgere her i landet til å tro at nå var det slutt for denne gang og at nå gjaldt det å gjøre det best mulige ut av en sørgelig situasjon. Resten kjenner alle. De rømte kom hjem igjen og svingte hevners svøpe over dem som tok styret i det forlatte land, og denne svøpe svinges flittig den dag i dag, forat folk flest skal glemme de rømtes tyngende skyld i all ulykken som ble ført over land og folk.

Landsvikpolitiet —

Forts. fra side 1.

dratt opp av sengen kl. ½1 om natten med svær bikkje. Han skalv som et aspeløv under for høret om natten, og disse statsråd Gundersens lakeier unnså seg ikke for å drive gjøn med gutten fordi han skalv. Er det å undres over at et barn som blir så brutalt dratt opp av

Uortodokse tanker —

Forts. fra side 1.

NAR MAN TALER OM HAAG-KONVENSJONEN må man også huske på at vi forrige gang hadde å gjøre med en vesteuropeisk stormakt som i all fall til en viss grad påberopte seg og overholdt Haag-konvensjonen. Hvilken garanti har vi for at en mer asiatisk betonet stormakt vil gjøre det samme hvis skjebnen skulle gjøre denne stormakt til en angriper mot vårt arme land? Når man har sett hva Sovjet-Samveldet har foretatt seg med befolkningen i Estland, Lattvia og Lithauen, er det litt vanskelig å tale om Haag-konvensjonen. Og dog var alle disse tre landene frie, uavhengige, suveræne stater, som var anerkjent fullt ut av Sovjet-Samveldet. Idag er mesteparten av befolkningen i disse landene enten likvidert eller i beste fall flyttet østover til konsentrasjonsleire i Sibir. Vi vil gjerne i det lengste tro godt om alle makter, men vi må ha lov til å stille oss skeptisk overfor Kremls vilje til å overholde Haag-konvensjonen så lenge millioner av baltere vansmekter i Asia.

DET ER EN SANNHET det landets totale forsvar i egenskap av hjelpetropper, utstyrt etter folkerettens bestemmelser med de nødvendige kjennetegn av militær art, og med klare og konsise forholdsordrer. Det vil kreves meget arbeide, våpen og ammunisjon til et slikt totalt forsvar, men det er den eneste vei å gå.

NAR MAN TENKER på hvordan tyskerne den 9. april besatte Oslo, må man gripes av fortvilelse og skam! En by med hundretusener av innbyggere ble tatt av noen hundre fremmede soldater. Hvorfor? Fordi ingen visste hva man skulle gjøre. Man hadde ikke på forhånd fått noen forholdsordrer, ennsi våpen eller ammunisjon. Hadde vi dengang hatt heimevernet og ved siden av dette folkets egne hjelpetropper, ville invasjonen aldri ha lyktes. Tyskerne hadde neppe tatt Fornebu flyplass, og hadde de greid det, ville de i all fall ha vært meiet ned under sine forsøk på å rykke inn i byen. Vi burde ha gjort det som Churchill lovet ved en invasjon av England Han sa at engelskmennene ville slåss på stranden, på markene, i gatene, i husene. Og vær sikker på at engelskmennene hadde gjort det hvis en invasjon hadde vært forsøkt. Det innvendes ofte at tyskerne den 9. april hadde bombardert Oslo og jevnet byen med jorden, hvis vi hadde gjort motstand. Det er et argument som man dengang vel måtte bøye seg for, fordi vi var totalt uforberedt. Men man må vel ha lært noe siden dengang. Og trusler om bombardement av byer må ikke i fremtiden godtas som en

VI HAR LAGT MERKE til at Kongen i sine taler stadig kommer tilbake til et moment av overordentlig stor betydning — nemlig at vårt land allikevel slapp så pass lykkelig fra krigen. Det er mange faktorer som har spillet inn i denne forbindelse. Vi skal ikke komme nærmere inn på dem. De er for velkjente og for nær-opplevde til det. Men vi vil gjerne fremheve at vi ikke kan regne med en

Hotellbetjening.

Vi søker for sommersesongen 15. juni til 15. sept. kokke spisesaljomfru, kjøkkenhjelp, stuepike, oppvaskpike og en i vaskeriet. Passer best for folk som setter pris på fjellet og en vakker natur.

TUDDAL HØIFJELLSHOTELL,
Telemark

BUTIKKDAME

med eller uten praksis, får plass straks. Lønn etter tariff eller avtale. Kost og losji.

S. H. WOGNILD A/S, Vognill,
Oppdal.

AGENTURER

Vi søker agenturer i elektro- og maskinbransjen. Bill. mrk. «Hirdmann + Frontkjemper», nr. 243.

Representativ ung mann

søker stilling. God almenutd., publikumsvant, kontorpraksis, erfaring fra skog-, landbruk- og anleggsvirksomhet. Bill. mrk. «Fra høsten», nr. 236.

H. Wilsgård

Båtsfjord

Skipsmegler — fiskeprodukter

Telefon nr. 69

Sætergjente.

Fin sæter med 8 kyr treng sætergjente i 10 uker fra 8. juli.

O. H. Hugdal, Snøan st.

NS-mann,

49 år, med middelskoleeksamen, 2-årig handelsgymnasium og lang, allsidig kontorpraksis samt 2. kl. kystskippersertifikat, håper herigjennom å få noe å gjøre — gjerne som skipper eller styrmann i kyst- og/eller nordsjøfart (tysk og engelsk). Bill. mrk. «Ordensmann nr. 228».

En farlig —

Forts. fra side 3.

le pressen og med alle midler å tie kritikken ihjel.

Hvorfor avslo Scharffenberg 6000 kroner som årlig æresgasje? Her er enda menn med mannsnot i landet vårt. De mest fremstående menn i Hjemmefronten innser også at bunnfallet som kom ovenpå i deres boblende gryte i hetstiden må fratas helteglorien. Vi kan vel være enige i at

Hjelp.

Kven vil hjelpe ein tidlegare NS-bonde som vantar heilt kvinneleg arbeidshjelp. Bill. mrk. «Tele», nr. 248.

Hushjelp søkes

til å stelle huset for 2 personer. Eget værelse. Sentralt, en times reise fra Oslo med buss eller tog. Bill. mrk. «Hushjelp», nr. 238.

Bekjentskap.

Dame 46 år, medeier i lønnsom bedrift, ønsker bekjentskap med ungar i samme alder, med merkantil utdannelse. Dyktig mann kan regne med fremtidsstilling, eventuelt ekteskap, om felles interesser.

Bill. mrk. «Sommeren 1950», nr. 237.

Etterlysning.

I mitt arkiv mangler jeg dessverre «§ 100» nr. 6. Kan noen skaffe meg ett eneste eksemplar?

Nyttårstider mottok jeg brev fra en mann nordpå ang. et kalender-spørsmål. Men da jeg etter noen undersøkelser skulle besvare brevet, var det som sunket i jorden. Vil vedk. vennligst sende meg sin adr. omigjen?

Toralv Fanebust, Hommersåk.

Ferieopphold!

På gård i Midttelemark ør

